

26 711

Wijziging van de Pensioen- en spaarfondsenwet en enige andere wetten (recht van keuze voor ouderdomspensioen in plaats van nabestaandenpensioen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen)

NADERE MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 17 november 2000

Met genoegen constateert het kabinet dat de leden van de CDA- en PvdA-fractie met belangstelling en waardering respectievelijk begrip kennis hebben genomen van de memorie van antwoord. Met name over de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel wordt nog de aandacht gevraagd. Het kabinet hecht er echter aan nog eens te benadrukken dat het bij dit wetsvoorstel niet gaat over door de overheid opgelegde producten, zoals de Ziekenfondswet en de Algemene wet bijzondere ziektekosten, maar om door sociale partners onderling afgesproken regelingen. Niet de overheid, maar sociale partners zijn degenen die de vorm en inhoud van de regelingen bepalen.

De leden van de CDA-fractie vragen of er inhoudelijk en uitvoerig ingegaan kan worden op de argumenten van het Verbond van Verzekeraars.

Het Verbond van Verzekeraars geeft in zijn brief uiting aan zijn zorg over de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel ten aanzien van de beschikbare premieregelingen. Het Verbond stelt dat de gelijke uitkeringsvoorschriften de maatschappelijke trend naar flexibilisering en individualisering in de vorm van beschikbare premieregelingen en vrijwillige aanvullende voorzieningen ernstig zullen bemoeilijken. Het Verbond schat in dat na 1 januari 2005 de beschikbare premieregelingen en vrijwillige voorzieningen worden geblokkeerd.

Het kabinet heeft steeds erkend dat de kans bestaat dat de beschikbare premieregeling in aantrekkelijkheid zal verminderen. Dit zal naar verwachting het meest gelden voor de vrijwillige voorzieningen in de vorm van een beschikbare premieregeling. Het kabinet ziet dit echter niet als een groot probleem, omdat zeker waar het vrijwillige voorzieningen betreft, geheel voor eigen rekening van de werknemer, de weg naar de derde pijler openstaat. Van blokkering is echter naar het oordeel van het kabinet geen sprake.

Dat er sprake is van een trend naar flexibilisering en individualisering kan in zijn algemeenheid worden onderschreven. Met de stelling van het Verbond dat deze trend ernstig zal worden bemoeilijkt is het kabinet het echter niet eens. Feit is dat er steeds meer flexibele arbeidsvoorwaarden

worden geïntroduceerd. Bijvoorbeeld door de keuze te bieden om te sparen voor extra pensioen of voor langdurig verlof. Dit wordt het cafetariamodel genoemd. Deze vorm van flexibiliteit of individuele keuzemogelijkheid is naar het oordeel van het kabinet ook uitvoerbaar op grond van het wetsvoorstel. Er dienen wel aanpassingen in het systeem te komen vanwege de gelijke uitkeringsvoorschriften, maar deze zijn uitvoerbaar.

Dergelijke cafetariamodelen kunnen als belangrijke ontwikkeling op het terrein van de flexibilisering van pensioenregelingen worden beschouwd. Het gaat hier veelal om aanvullingen op de basisregeling. Indien bij een beschikbare premieregeling gekozen wordt voor een gedifferentieerde werkgeversbijdrage is de uitvoerbaarheid geen probleem. Voor een nadere uitwerking van dit wetsvoorstel voor het zogenaamde cafetariamodel zij verwezen naar de beantwoording van een vraag van de leden van de PvdA-fractie hieromtrent.

Daarnaast zijn er ook nog de individuele aanvullingen, die als vrijwillige voorziening moeten worden gekwalificeerd. De vraag naar de mogelijke blokkering van de vrijwillige voorziening vergt een aparte bespreking. Voorzover het een vrijwillige voorziening betreft waaraan de werkgever een bijdrage verleend is de situatie gelijk aan hetgeen hierboven opgemerkt: de flexibiliteit kan gehandhaafd worden als gekozen wordt voor een gedifferentieerde werkgeversbijdrage. Voorzover een vrijwillige voorziening volledig voor rekening van de werknemer komt, is de situatie anders. Hierop wordt nader ingegaan bij de beantwoording van de vragen van de leden van de PvdA-fractie over de vrijwillige voorziening.

Ten derde is er gekeken naar flexibiliteit van de beschikbare premieregeling als basisregeling. Hier gaat het echter nog steeds om slechts een zeer beperkt deel van de pensioenmarkt. Uit de meest recente Pensioenmonitor van de Verzekeringskamer (stand van zaken 1 januari 2000, nr. 25) blijkt dat een lichte stijging is te zien van het aantal pensioenfondsen dat een beschikbare premieregeling heeft (3,7% van de pensioenfondsen tegenover 3,5% in het jaar 1999). Het aantal actieve deelnemers voor wie dit type regeling geldt, is gelijk gebleven (0,2%). Deze gegevens doen vanzelfsprekend geen afbreuk aan het feit dat het percentage beschikbare premieregelingen bij verzekeraars groter is en in populariteit toeneemt. Ook voor de beschikbare premieregeling als basisregeling geldt dat deze ook na 2005 uitvoerbaar wordt geacht, indien gekozen wordt voor een gedifferentieerde werkgeverspremie.

Voor een werkgever die een beschikbare premieregeling aantrekkelijk vindt in verband met de budgetteerbaarheid van de daaraan verbonden kosten, zal er in de toekomst slechts een wijziging op hoeven treden in die zin dat hij voor mannen en vrouwen een verschillende premie beschikbaar stelt. Hiermee kan op simpele wijze voldaan worden aan de eisen van de wet. Ook de beleggingsvrijheid van de werknemer ten aanzien van de aanwending van de premie kan op deze manier worden gehandhaafd. En die beleggingsvrijheid lijkt in de praktijk als belangrijk onderdeel gezien te worden van de flexibiliteit van een beschikbare premieregeling. Van problemen ten aanzien van de uitvoerbaarheid is in dit geval noch voor de werkgever, noch voor de pensioenuitvoerder sprake. Deze vorm van flexibiliteit voor een werknemer kan worden gecontinueerd.

Op de gesuggereerde flexibiliteit van de beschikbare premieregeling op het punt van de vrijheid van onderbrenging bij een verzekeraar naar keuze en bij wisseling van dienstbetrekking blijkt echter op grond van de huidige situatie al een en ander te kunnen worden afgedongen. In het Verslag van werkzaamheden Ombudsman Levensverzekering (1999) wordt opgemerkt dat de vrijheid bij de onderbrenging beperkt is, daar met name de «groepsindividuele» regelingen steeds meer terrein te winnen. Dit zijn

collectieve pensioenregelingen waarbij een werkgever zijn werknemers verplicht om de door de werknemers zélf te sluiten individuele verzekeringen onder te brengen bij een in het collectieve contract aangewezen verzekeraar. De flexibiliteit blijkt hier dus ook op dit moment vrij beperkt te kunnen zijn. Bij wisseling van functie blijkt de verzekering eigenlijk ook zelden te kunnen worden voortgezet; veelal is dit in de polisvoorwaarden uitgezonderd.

Een volgend punt uit de brief van het Verbond van Verzekeraars zijn de individuele verzekeringen en de kleine collectiviteiten. Er wordt gewezen op het feit dat het wetsvoorstel voor individuele verzekeringen en kleine collectiviteiten tot aanzienlijk hogere lasten leidt. Het kabinet ziet dit niet als een onoverkomelijk uitvoerbaarheidsprobleem. Immers, pensioen-uitvoerders zijn in de gelegenheid om de verschillende pensioencontracten te bundelen. Daarmee kan in grote mate voorkomen worden dat er onevenredige veiligheidsmarges, met bijbehorende financiële dekking behoeven te worden aangehouden. De schommelingen in de m/v-verhouding binnen een pensioencontract kunnen zo worden verkleind. Bij individuele contracten, die zoals blijkt uit het verslag van de Ombudsman, overigens ook steeds meer een groeps karakter krijgen, biedt deze oplossing ook soelaas. Dat hier geen sprake zou kunnen zijn van een bepaalde mate van solidariteit spreekt het kabinet niet aan. De verzekeraar biedt een werknemer een bepaald product aan, waarbij rekening gehouden wordt met de schommelingen in de m/v-verhouding in het bestand van de verzekeraar. Dit wijkt naar het oordeel van het kabinet niet af van andere aspecten waarmee een verzekeraar bij zijn premiestelling rekening zal houden. Hiermee is ook ingegaan op de vraag in hoeverre er technische belemmeringen zijn bij de invoering van het keuzerecht in combinatie met gelijke uitkeringen bij individuele pensioenverzekeringen en kleine collectiviteiten.

De leden van de CDA-fractie vragen of de bereidheid bestaat om het door het Verbond bepleite uitstel voor de individuele pensioenverzekeringen en kleine collectiviteiten van meer dan een jaar te onderzoeken. Ook de leden van de PvdA-fractie gaan in op dit onderwerp.

Uitgangspunt dient, naar het oordeel van het kabinet, te blijven dat het gehele wetsvoorstel, met uitzondering van de gelijke uitkeringen bij beschikbare premieregelingen en afkoop kleine pensioenen per 1 januari 2002 in werking treedt. Dit laat onverlet dat het kabinet oog heeft voor de signalen over de uitvoerbaarheid. Hoewel het op dit moment niet overtuigd is van het bestaan van onoverkomelijke problemen, zegt het kabinet toe in september 2001 sociale partners te zullen consulteren. Indien hieruit zou blijken dat zij moeilijkheden hebben met het onderbrengen van de pensioentoezeggingen bij pensioenuitvoerders, kan dit een aanleiding vormen tot herbezinning ten aanzien van het inwerkingtredingstraject.

De leden van de CDA-fractie komen terug op de vraag uit het voorlopig verslag over de per amendement (onder stuk nr. 28) vastgelegde inwerkingtreding van de nieuwe voorschriften voor pensioenen die worden berekend op basis van beschikbare premiesystemen uiterlijk op 1 januari 2005. Zij vroegen welk zin de per amendement vastgestelde datum van 1 januari 2005 nog heeft, indien niet voor uiterlijk 2011 de evaluatie van de gelijke uitkeringsvoorschriften zal plaatsvinden.

In het amendement is geregeld dat de voorschriften tot gelijke uitkeringen bij beschikbare premieregelingen en afkoop van kleine pensioenen uiterlijk per 1 januari 2005 in werking treden. Hiermee is beoogd de

uitvoerbaarheid te vergroten, door het voorschrift tot gelijke behandeling voor deze twee bepalingen later in werking te laten treden. In de toelichting bij dit amendement is weliswaar aangegeven dat hiermee de ruimte wordt geboden om te komen tot seksneutrale sterftetafels alvorens gelijke uitkeringsvoorschriften voor te schrijven. Uit de Handelingen van de Tweede Kamer (14 juni 2000, 86–5575) blijkt dat het kamerlid Schimmel, één van de indieners van het amendement, aangeeft dat in de toelichting niet staat dat per se tot landelijke seksneutrale tarieven moet worden gekomen: «[...] poulevorming, met de toepassing van seksneutrale tarieven daarin, is natuurlijk ook een mogelijkheid. Het amendement laat dat volstrekt open». Het kabinet is van mening dat de wijze waarop het de motie van de Tweede Kamerleden Schimmel en Van Zijl wil uitvoeren ook recht doet aan de intentie van dit amendement. Pensioenuitvoerders krijgen de gelegenheid tot 2005 na te gaan op welke wijze de gelijke uitkeringen het best kunnen worden gerealiseerd. Ondertussen zal het kabinet onderzoeken hoe de situatie ten aanzien van unisekstarieven in het buitenland is, waarna een theoretische exercitie zal plaatsvinden naar de mogelijkheden tot invoering van dergelijke tarieven in Nederland. Het kabinet meent dat het doel van het wetsvoorstel, namelijk de gelijke uitkeringen voor mannen en vrouwen, met verschillende middelen bereikt kan worden, ofwel via het voorgestelde voorschrift tot gelijke uitkeringen, ofwel via al dan niet landelijk vastgestelde, unisekstarieven. Er is bij voorbaat geen aanleiding een wettelijk voorschrift voor een bepaald middel op te nemen. De pensioenuitvoerders wordt de ruimte gelaten hieraan zelf invulling te geven. Als blijkt dat dit niet goed werkt, of dat unisekstarieven veel beter zouden werken, is een heroverweging aan de orde.

De leden van de VVD-fractie vragen of het niet zo is dat een groot deel van de beschikbare premiereregelingen, zoals die nu in feite gelden, niet voortgezet kunnen worden omdat het welhaast niet mogelijk is om te beantwoorden aan de eisen die het wetsvoorstel stelt en dat zij een stille dood zullen sterven.

Deze vraag wordt door het kabinet ontkennend beantwoord. In de beantwoording van de CDA-vragen is hierop reeds op ingegaan. Kort gezegd is het kabinet van oordeel dat de basispensioenregelingen, waarvoor de werkgever een bijdrage betaalt, zonder al te veel moeite aangepast kunnen worden aan de nieuwe eisen, door een gedifferentieerde werkgeverspremie te betalen of bij de pensioenuitvoerder een gelijke uitkeringsgarantie af te spreken. Zoals in de memorie van antwoord al aangegeven, bestaat de verwachting dat de creativiteit bij pensioenuitvoerders voldoende groot is om producten aan te bieden die voldoen aan deze eisen.

De leden van de fractie van de VVD stellen dat de termijn van 2011 te lang is voor de evaluatie van het onderzoek met betrekking tot de seksneutrale sterftetafels. Zij achten het risico niet ondenkbeeldig dat alsdan een groot aantal pensioenvarianten niet meer bestaat.

In antwoord op een vraag van de leden van de CDA-fractie is al aangegeven, waarom het kabinet meent vast te moeten houden aan het tijdspad voor evaluatie en onderzoek. De vrees van leden van de VVD-fractie dat hierdoor een groot aantal pensioenvarianten niet meer bestaat, wordt overigens niet gedeeld. Immers, indien de invoering van seksneutrale sterftetafels de enige oplossing is voor het handhaven van bepaalde pensioenvarianten, dan is het kabinet van oordeel dat pensioenuitvoerders zelf – al dan niet onderling – tot afspraken daaromtrent zullen kunnen komen. Signalen dat het hanteren van seksneutrale sterftetafels

een randvoorwaarde is bij de invoering van een voorschrift tot gelijke uitkeringen hebben het kabinet echter nog niet bereikt.

De leden van de VVD-fractie vragen of het juist is dat indien een werkgever kiest voor een gelijke uitkeringsgarantie een pensioen-voorziening op basis van belegging door de deelnemer in feite onmogelijk is.

Zonder de creativiteit van pensioenuitvoerders te willen onderschatten, lijkt de combinatie van een individuele beleggingsverzekering in combinatie met een gelijke uitkeringsgarantie moeilijk denkbaar. Voor deze situatie ligt het voor de hand dat de werkgever kiest voor een gedifferentieerde werkgeverspremie.

De leden van de fractie van de VVD vragen waarom veronderstelt wordt dat een vrijwillige voorziening in de vorm van een beschikbare premieregeling, ondergebracht in een C-polis na 2005 waarschijnlijk niet meer zal voorkomen.

Het kabinet zet vraagtekens bij de uitvoerbaarheid van de gelijke uitkeringsvoorschriften bij dergelijke voorzieningen. Uitvoering via een gedifferentieerde werkgeverspremie is hier niet mogelijk. Van een collectiviteit op basis waarvan gelijke uitkeringen zouden kunnen worden berekend is geen sprake en ten slotte is niet duidelijk wie van een dergelijke voorziening gebruik zal maken. Deze drie factoren bij elkaar opgeteld maken dat het kabinet veronderstelt dat dergelijke voorzieningen in de toekomst niet meer aangeboden zullen worden.

De leden van de VVD-fractie vragen of de essentie van het «shoppen», namelijk het vragen van offertes bij verschillende verzekeraars teneinde een zo gunstig mogelijke pensioenuitkering te verkrijgen, niet teniet gedaan wordt door het feit dat dit alleen kan indien er sekseneutrale sterftetafels worden gehanteerd.

Voorzover er sprake is van een gedifferentieerde werkgeverspremie bestaat er geen noodzaak sekseneutrale inkooptarieven te hanteren en zal shoppen ook in de toekomst mogelijk blijven. Slechts indien een gelijke uitkeringsgarantie wordt of – bij vrijwillige voorzieningen geheel voor rekening van de werknemer – moet worden gegeven, is het hanteren van sekseneutrale sterftetafels vereist en zal het «shoppen» lastig worden.

De leden van de fractie van de VVD vragen of het bij het koppelen van bestanden van kleine collectiviteiten niet zo kan zijn dat een verzekeraar hierdoor in een moeilijker concurrentiepositie kan komen te verkeren ten opzichte van andere verzekeraars die gunstigere bestanden hebben. Zij vragen of dit een reden zou kunnen zijn dat verzekeraars selectiever worden bij het aangaan van contracten dan wel de rekening presenteren bij werkgevers die veel vrouwen in dienst hebben, zodat er wel degelijk een belemmering kan ontstaan voor vrouwen op de arbeidsmarkt.

De situatie dat een verzekeraar een lagere ruilvoet of uitkering vaststelt dan een andere verzekeraar die een vergelijkbare pensioenregeling uitvoert kan zich in theorie voordoen bij pensioenregelingen met een nabestaandenpensioen op opbouwbasis wat betreft het keuzerecht, en bij pensioenregelingen met een gelijke uitkeringsgarantie. Naar verwachting zal de markt ook hier zijn werk doen. Het zal een afweging van een verzekeraar zijn om te kiezen voor het selectiever contracteren, waardoor een bepaald marktsegment niet kan worden bediend. Het belang van de relatie met de klant, die uitgebreider kan zijn dan de pensioenregeling, zal hierbij naar verwachting een belangrijke rol spelen. Het kabinet verwacht

niet dat dit een belemmering voor de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt zal opleveren. Aangezien verzekeraars niet gehouden zijn tot pooling over te gaan, zal een afweging gemaakt worden tussen het aanbieden van een product met een stabiele ruilvoet dan wel met een gelijke uitkeringsgarantie en een product met een groter risico voor de werkgever.

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe pensioenuitvoerders niet alleen op het moment van pensioeningang maar ook in de opbouwfase moeten werken met sekseneutrale sterftetafels.

Met deze leden is het kabinet van oordeel is dat bij vrijwillige voorzieningen steeds de garantiemethode moet worden gehanteerd en dus sekseneutrale sterftetafels. Bij het arbeidsvoorwaardelijk cafetariastelsel staat echter ook de mogelijkheid van een verschillende werkgeversbijdrage open, waardoor het vraagstuk van sekseneutrale sterftetafels hier niet hoeft te spelen. Zoals ook al is aangegeven in de memorie van antwoord betekent gelijke behandeling op pensioenterrein niet dat de *premies* voor een ouderdomspensioen voor mannen en vrouwen gelijk moeten zijn, maar de uiteindelijke *uitkeringen*. Pensioen, zo herhaald het kabinet, is geen zak geld, maar een toezegging omtrent pensioen in de zin van een periodieke pensioenuitkering. Bij een cafetariastelsel kunnen de premies derhalve heel goed verschillen.

Terugkomend op de gevallen waarin een gelijke uitkeringsgarantie aan de orde is en dus sekseneutrale sterftetafels moeten worden gehanteerd, is steeds erkend dat dit uitvoeringstechnisch niet eenvoudig is. Dit geldt, zoals deze leden opmerken, inderdaad niet alleen voor verzekeraars, maar ook voor pensioenfondsen. Dit heeft het kabinet ook zelf aangegeven in het kader van het wetsvoorstel 27 073 (Wet Bpf 2001), zij het dat in dat kader de formulering daar achteraf gezien iets genuanceerder had gekund. Van blokkering van dergelijke regelingen door onderhavig wetsvoorstel, zoals de leden van de CDA-fractie opmerken, is echter geen sprake.

De opbouw van het pensioenkapitaal dient op grond van sekseneutrale sterftetafels te geschieden, om te voorkomen dat de sterftewinst en -verlies slechts aan mannen dan wel vrouwen ten goede komt en de opbouw van het kapitaal hierdoor niet sekseneutraal geschiedt. Naast de opbouw dient inderdaad ook de inkoop van het pensioen sekseneutraal te geschieden. Dit hoeft geen problemen op te leveren indien er niet geshopt wordt. Indien dit wel gebeurt, dan zal de pensioenuitvoerder bij wie wordt ingekocht zich bij zijn offerte moeten baseren op de sterftetafel van de pensioenuitvoerder waar is opgebouwd. Controle op deze methode zal niet structureel plaatsvinden. Slechts indien een werknemer meent benadeeld te worden, zal het voorgelegd worden aan de rechter of de Commissie gelijke behandeling.

Naar verwachting zullen de verzekeraars vergelijkbare bestanden gaan koppelen, zodat het probleem van allemaal verschillende contracten, waarop deze leden wijzen, zich niet voordoet. Overigens gaat het kabinet er van uit dat pensioenuitvoerders goed in staat zullen zijn de voor- en nadelen van het poolen van contracten tegen elkaar af te wegen.

De leden van de PvdA-fractie vragen naar de achtergrond van een ruilvoetvaststelling op portefeuilleniveau en vragen of het niet een wat vreemde constructie is de overtrokken solidariteit terug te willen dringen ten koste van nieuwe opgelegde solidariteit tussen wellicht geheel ongelijksoortige contracten.

Het kabinet acht het wenselijk dat duidelijk is voor deelnemers waarop ze kunnen rekenen in de pensioenregeling. Om dat te bewerkstelligen ligt het derhalve in de rede om niet per klein collectief, maar op portefeuilleniveau

een ruilvoet vast te stellen. Dit biedt het voordeel van duidelijkheid voor de deelnemers. Hoe groter het bestand, hoe stabiel de ruilvoet. Inherent aan verzekeren is het feit dat een voordeel voor de één een nadeel voor de ander zal zijn. Het kabinet ziet geen direct verband tussen de doelstelling van artikel 2b, vermindering van de te ver doorgeschooten solidariteit tussen alleenstaanden en mensen met een partner en de schaalvoordelen die een portefeuillebenadering met zich meebrengen. Immers, naast een stabiele ruilvoet levert deze benadering ook lagere kosten op, omdat de risico's voor de pensioenuitvoerder beter worden gespreid. Van een verplichting tot pooling zal overigens in het geheel geen sprake zijn. Zowel pensioenuitvoerder als werkgever zal hiervoor een keuze moeten maken.

De leden van de fractie van de PvdA vragen wanneer er sprake is van een zogenaamd vrijwillig nabestaandenpensioen, waarvoor geen sprake is van een keuzerecht, dus evenmin van een ruilvoetvaststelling.

Er is sprake van een vrijwillig nabestaandenpensioen indien de deelnemer zelf de keuze kan maken om daar al dan niet gebruik van te maken. Dat wil zeggen dat het geen onderdeel uitmaakt van de basisregeling. Degene die er zelf voor kiest een nabestaandenpensioen te regelen, kan aan de PSW geen recht ontlenen om het uiteindelijk alsnog om te zetten in ouderdomspensioen. Van een verplichting tot (een bepaalde) bijdrage van de werknemer aan een vrijwillige voorziening, waarnaar deze leden vragen, is geen sprake. In de praktijk zal een vrijwillige voorziening zonder werknemersbijdrage naar verwachting echter weinig voorkomen. Ter toelichting zij nog vermeld dat als het gaat om een pensioentoezegging in de vorm van een beschikbare premieregeling waarbij niet bepaald is door de werkgever welke pensioensoorten dienen te worden verzekerd, de werknemer zelf een deel van de premie kan aanwenden voor nabestaandenpensioen. Hierop is dan het keuzerecht niet van toepassing. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat als een werkgever geen nabestaandenpensioen toezegt, het keuzerecht niet van toepassing is. Indien de werkgever de mogelijkheid tot uitruil van een deel van het ouderdomspensioen ten gunste van een nabestaandenpensioen expliciet heeft toegezegd, is er geen sprake van een vrijwillig nabestaandenpensioen. Er moet dan op grond van artikel 2c van het wetsvoorstel een ruilvoet worden vastgesteld.

De leden van de PvdA-fractie vragen nader in te gaan op de stellingname dat bij het hanteren van sekseneutrale sterftetafels op het moment van pensioeningang geen problemen kunnen ontstaan bij het shoppen. Ook vragen zij of het wel wenselijk is het net ingevoerde shopverbod weer in te trekken, in verband met de kans dat door het vertrek van alle gunstige «risico's» het ongunstigste tarief overblijft.

Met deze leden is het kabinet van oordeel, zoals ook eerder aangegeven, dat de verzekeraar bij wie geshopt wordt, evenals de verzekeraar waar het kapitaal is opgebouwd, sterftetafels zodanig moet toepassen dat er in de pensioenuitkomst geen verschillen tussen mannen en vrouwen kunnen optreden. Dit houdt in dat beide verzekeraars zullen moeten uitgaan van sekseneutrale tafels en tarieven en ook dat de kostenopslagen niet mogen verschillen voor mannen en vrouwen. Het feit dat er tussen deze twee verzekeraars uit concurrentieoverwegingen verschillen kunnen bestaan tussen het (uniseks)nettotarief en de (uniseks)kostenopslagen is nu juist de reden waarom werknemers zullen gaan shoppen. Dit levert naar het oordeel van het kabinet geen onbedoelde effecten op. De door deze leden naar voren gebrachte mogelijke consequenties van het wetsvoorstel op de mogelijkheid van shoppen worden erkend, maar kunnen worden vermeden door te kiezen voor een gedifferentieerde

werkgeversbijdrage. Dit is dan ook geen aanleiding tot handhaving van het shopverbod. Temeer niet daar het doel van het shopverbod per 1 januari 2001 komt te vervallen.

Bij de leden van de fractie van de PvdA is het beeld ontstaan dat in de memorie van antwoord de problematiek van kleine collectiviteiten wordt onderschat.

Eerder in deze nadere memorie van antwoord is al uitgebreid ingegaan op het vraagstuk van de kleine collectiviteiten. Hier kan nog aan worden toegevoegd dat deze leden terecht opmerken dat in het door hun genoemde voorbeeld over een klein bedrijfje met drie werknemers de kosten sterk kunnen afwijken. Zowel vanuit het oogpunt van kostenbeheersing, als uit het oogpunt van duidelijkheid en zekerheid voor de deelnemers aan een pensioenregeling verdient het naar het oordeel van het kabinet de voorkeur om via poolvorming tot een ruilvoet te komen.

Ten aanzien van de voorlichting menen de leden van de PvdA-fractie dat uitsluitend een voorlichtingscampagne absoluut onvoldoende zal zijn.

Met deze leden is het kabinet zich terdege bewust van het belang van een goede voorlichting. Iedere deelnemer moet op de hoogte zijn van de wijze waarop het nabestaandenpensioen is geregeld, alsmede van de consequenties van de keuzen die zij ten aanzien hiervan kunnen maken. In zijn algemeenheid is het kabinet voornemens een uitgebreide campagne te starten over de implicaties van het wetsvoorstel, alsmede naar aanleiding van de evaluatie van de ANW, waarin naast het publiek ook de intermediairs worden benaderd, teneinde ervoor te zorgen dat zij het publiek goed kunnen informeren. De verantwoordelijkheid ten aanzien van de voorlichting rust overigens niet alleen op de overheid. Ook sociale partners hebben een eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast rust op de pensioenuitvoerders een heel belangrijke verantwoordelijkheid om op begrijpelijke wijze uit te leggen hoe de nabestaandenvoorziening eruit ziet en welke keuzen er gemaakt kunnen worden. Dat betekent met name dat duidelijk gemaakt moet worden wat de consequenties zijn van een overgang van een nabestaandenpensioen op opbouwbasis naar een regeling op risicobasis. Maar ook indien er sprake is van een vrijwillige nabestaandenvoorziening zullen de consequenties duidelijk in beeld gebracht moeten worden. Op het terrein van de voorlichting over beschikbare premieregeling is bij verzekeraars, blijkens het Verslag van de Ombudsman Levensverzekeringen, so wie so nog wel het een en ander te verbeteren. Het ligt in het kader van dit wetsvoorstel in de rede dat aangegeven wordt dat het een voorziening is die onderdeel uitmaakt van de pensioentoezegging van de werkgever en als zodanig onder de PSW en WGB valt.

De vraag van de leden van de fractie van de PvdA over de inwerkingtreding lijkt te doelen op de inwerkingtreding van de wettelijke verplichtingen voor de individuele contracten en de kleine collectiviteiten. Deze vraag is meegenomen bij de beantwoording van een vraag van de leden van de CDA-fractie over ditzelfde onderwerp.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. F. Hoogervorst